

עבודת כהן גדול ביום הכפורים

1 ויקרא פרק טז

(א) וַיִּדְבֶּר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי יְקֹנָק וַיִּמָּוֶתוּ:
 (ב) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיד וְאֵל זְבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכָת אֶל פְּנֵי הַכַּפְרֹת אֲשֶׁר עַל הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעָנָן אֲרָאָה עַל הַכַּפְרֹת:
 (ג) בְּזָאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפָר בֶּן בָּקָר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה:
 (ה) וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׁעִירֵי עִזִּים לְחֻטָּאת וְאֵיל אֶחָד לְעֹלָה:
 (כט) וְהִיָּתָה לָכֶם לְחֻקֵּת עוֹלָם בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעִשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲשׂוּ אֶת נִפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
 רש"י פסוק ג'
 בזאת - גימטריא שלו ארבע מאות ועשר, רמו לבית ראשון:
 בזאת יבא אהרן וגוי' - ואף זו לא בכל עת, כי אם ביום הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה (פסוק כט) בחדש השביעי בעשור לחודש:

2 במדבר פרק כט

(ז) וּבְעִשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֵינֵיכֶם אֶת נִפְשֹׁתֵיכֶם כָּל מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ:
 (ח) וְהַקֹּרְבָּנִים עֲלֶיהָ לִיקְנֹק רִיחַ נִיחֹחַ פָּר בֶּן בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שְׁבַעָה תְּמִימִים יִהְיוּ לָכֶם:
 (ט) וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לִפְרֵי שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל הָאֶחָד:
 (י) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים:
 (יא) שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד חֻטָּאת מִלֶּבֶד חֻטָּאת הַכַּפְרִים וְעֹלֶת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֶיהָ: פ

3 ויקרא רבה (וילנא) פרשת אהרי מות פרשה כא

ואל יבא בכל עת א"ר יהודה ברבי סימון צער גדול היה לו למשה בדבר זה אמר אוי לי שמא נדחף אהרן אחי ממחיצתו בכל עת יש עת לשעה ולא יבא בכל עת יש עת ליום (יחזקאל ד) ומים במשורה ששתה יש עת לשנה שנאמר (שמואל ב יא) ויהי לתשובת השנה יש עת לייב שנה (תהלים קה) עד עת בא דברו יש עת לעי שנה שנאמר (דניאל ט) למלאות לחרבות ירושלים עי שנה ואומר (ירמיה כז) עד בא עת ארצו יש עת לעולם (תהלים ד) נתתה שמחה בלבי מעת דגנם אמר הקב"ה למשה לא כשם שאתה סבור לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת לשנה ולא עת לייב שנה ולא עת לשבעים שנה ולא עת לעולם אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה

4 דרך ה' - העבודה הזמנית ה' ו'

ה. ואמנם גזרה החכמה העליונה להוסיף לישראל קידוש על קידוש, ונתנה להם ימי קודש מלבד השבת, שבהם יקבלו ישראל מדריגות ממדריגות הקידוש, אמנם כלם למטה ממדריגת השבת, השפעתו, וקידושו. והנה כפי מדריגתו, השפעתם של הימים האלה, כן הוצרכנו לינתק מן העסק העולמי, וכפי זה הוא איסור המלאכות בהם. והיינו יום הכפורים למעלה מכלם, ואחריהם ימים טובים, ואחריהם חולו של מועד, ואחריהם ראש חודש, ואין בו ביטול מלאכה אלא לנשים, ואחר כל זה חנוכה ופורים, שאין בהם ביטול מלאכה, אלא הודאה בחנוכה, ושמחה גם כן בפורים. וכל זה כפי ערך השפעה הנשפעת והאור המאיר, הוא:
 <חגיגת החגים הזמניים>:
 ו. ואולם מלבד הקידוש הזה הנשער במדריגותיו כפי מדריגת קדושת הימים, יש עוד ענינים פרטיים מיוחדים לכל זמן מזמנים אלה כפי ענינו. ושרש כלם הוא סדר שסדרה החכמה העליונה, שכל תיקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מהזמנים, בשבוע תקופת הזמן ההוא, יאיר אור מעין האור הראשון, ותחודש תולדת התיקון ההוא במי שקבלו.

* מה בין שתי הפרשיות במבט על עבודת כהן גדול ביום הכיפורים?

5 תלמוד בבלי מסכת יומא דף ע עמוד ב

רבי אומר: איל אחד האמור כאן, הוא האמור בחומש הפקודים. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שני אילים הן, אחד האמור כאן, ואחד האמור בחומש הפקודים. מאי טעמא דרבי? דכתיב אחד. ורבי אלעזר ברבי שמעון: מאי אחד - מיוחד שבעדרו. ורבי - נפקא ליה ממבחר נדריך. ורבי אלעזר ברבי שמעון: חד בחובה וחד בנדבה, וצריכי.

6 ספר המצוות לרמב"ם

והמצווה המ"ח היא שציונו להקריב קרבן מוסף ביום עשירי מתשרי והוא אמרו יתעלה (שם) ובעשור לחדש השביעי וכו' והקרבתם עולה ליי"י ריח ניחוח פר בן בקר איל אחד כבשים וכו':
 והמצווה המ"ט היא שציונו לעשות עבודת היום כלומר כלל הקרבנות והודוים המתוקנים ביום צום כיפור כדי שיכופר בהם כל העונות כמו שבא בכתוב והיא החוקה בכללה הכתובה באחרי מות. וראיית היות הכלל כלו מצווה אחת אמרם בסוף פרק חמישי מכיפורים (מתני' ס א עביה"כ רפ"ה) כל מעשה יום הכיפורים האמור על הסדר הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום. וכבר התבאר משפטי מצווה זו כלם במסכת המתוברת לה והיא מסכת יומא:

7 רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א הל' א' ב'

א. ביום הצום מקריבין תמיד בשחר ותמיד בין הערבים כסדר כל יום ויום, ומקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים כלם עולות, ושעיר חטאת נעשה בחוץ והוא נאכל לערב, ועוד מקריבין יתר על מוסף זה, פר בן בקר לחטאת והוא נשרף, ואיל לעולה, ושניהם משל כהן גדול, ואיל הבא משל צבור האמור בפרשת אחרי מות, והוא האיל האמור בחומש הפקודים בכלל המוסף, והוא הנקרא איל העם, ועוד מביאין משל צבור שני שעירי עזים, אחד קרב חטאת והוא נשרף, והשני שעיר המשתלה, נמצאו כל הבהמות הקרבים ביום זה חמש עשרה: שני תמידין, ופר, ושני אילים ושבעה כבשים כולם עולות, ושני שעירים חטאת אחד נעשה בחוץ ונאכל לערב והשני נעשה בפנים ונשרף, ופר כהן גדול לחטאת והוא נשרף.
 ב. עבודת כל חמש עשרה בהמות אלו הקריבין ביום זה אינה אלא בכהן גדול בלבד, אחד כהן המשיח/המשוח/ בשמן המשחה או המרובה בבגדים, ואם הייתה שבת אף מוסף שבת אין מקריב אותו אלא כהן גדול, וכן שאר העבודות של יום זה כגון הקטרת הקטורת של כל יום והטבת הנרות הכל עשוי בכהן גדול עשוי שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו, ביתו זו אשתו.

8) רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ה הל' א' ג'
א. כל עבודות שעובד בבגדי לבן בפנים בהיכל צריך לעשותן על הסדר שביארנו, ואם הקדים בהן מעשה לחבירו לא עשה כלום.
ג. איל ושעיר המוספין שעשה אותן קודם עבודת היום אינן כלום.

9) דבר שבמניין מצווה מ"ח

יש במוסף של יוה"כ מה שאין בשאר מוספין. והוא שאינו מקריב את כל קורבנות המוסף ביחד, אלא שהוא מפסיק ביניהם בעבודת היום. לאחר תמיד של שחר, הוא מקריב רק את הפר וז' הכבשים של מוסף (במדבר כ"ט ח' ו"א) ומתחיל בקורבנות של עבודת היום, ואח"כ הוא משלים קורבנות המוסף, השעיר החיצון הוא של מוסף, ושני אלים, שמהם אחד – איל העם נמנה עם קורבנות המוסף. ולא עוד אלא שאם הקדים ועשה את השעיר שבחוץ ואיל העם – שהם קורבנות המוסף, קודם עבודת היום, לא עשה כלום (רמב"ם הל' עבויה"כ פ"ה ה"ב). ובשאר המוספין, אדרבה הדין הוא שצריך לגמור כל קורבנות המוסף ולא יפסיק ביניהם. וכן מוכיח ומסיק המניין דבר"ה גומר מתחילה כל הקורבנות של מוסף ר"ח ואח"כ הוא קריב של ר"ה, ואינו יכול להקריב החטאות של מוסף ר"ה לפני העולות של ר"ח. ואע"ג דק"ל תדיר ומקודש איזה מהן שירצה יעשה, מ"מ מאחר שהוא התחיל בשעיר של ר"ח גומר כל הקורבנות של ר"ח (יעו"ש במצוה ש"ב). וכן מסתבר שבשעה שעוסק במצוה אחת אין להניחה ולעסוק באחרת, לפי מה דק"ל אין מעבירין על המצוות.

ונראה דמלבד שזה חידוש התורה בסדר העבודה של יוה"כ. יש בזה גלוי דשעיר הנעשה בחוץ שהוא חלק מהמוסף (במדבר כ"ט ח') ושאינו נזכר כלל בפי אחרי מות, גם הוא על עבודה היום יחשב.
וכן משתמע מהא דהביא רבנו (לקמן במצוה מ"ט) דכל עבויה"י הוי מצוה אחת, מהא דק"ל דכל מעשה יוה"כ האמור על הסדר, הקדים אחר לחברו לא עשה כלום יעו"ש. הרי דס"ל לרבנו שאילו לא היו כולן מצוה אחת לא יתכן שהסדר יעכב בהן, ומאחר שפסק רבנו בה' עבויה"כ פ"ה ה"ג "דאיל ושעיר המוספין שעשה אותם קודם עבודת היום אינן כולם", נמצא שבע"כ ס"ל לרבנו שהשעיר החיצון וכן גם איל העם הם חלק ממצות עבויה"י ואעפ"י שבאין בגלל המוסף

10) רמב"ן במדבר פרק כט פסוק ו'

(ו) הזכיר באחד לחדש השביעי מלבד עלת החדש ומנחתה - ולא הזכיר חטאת החדש. וביום הכפורים הזכיר מלבד חטאת הכפורים - ולא הזכיר עולת הכפורים. והטעם, כי ביום הכפורים בידוע שהעולה שצוה בכאן מלבד העולה שצוה שם, כי ביום אחד נצטוו ואינם שוים, כי שם (ויקרא טז ה) לא נצטוו ישראל אלא איל אחד לעולה ובכאן צוה לעולה פר ואיל ושבעה כבשים, אם כן דבר ברור הוא שאלו מוספין על הנזכרים שם, אבל החטאת שהוא שוה כאן וכאן היה אפשר לטעות בו ולחשוב שהיא החטאת שהוזכר שם כי אין ביום אחד שני חטאות, ולכך הזכיר אותו ופירש בו "מלבד חטאת הכפורים", שאותו חטאת הוא חטאת הכפורים, כלומר החטאת פנימי שנסרף מכפר על המקדש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם, וזה חטאת חיצונה כשאר חטאות הבאים עם המוספין.

*איך פסקו הרמב"ם והרמב"ן במחלוקת בין רבי ורמב"ש? (במקור 5)

11) חידושי הריטב"א מסכת יומא דף יב עמוד ב

ובשם רבינו הגדול רבו ז"ל אמר לי שהיה סובר דמדאורייתא אין חובה בכהן גדול אלא בעבודת היום ממש, אבל תמידין ועבודות של כל יום ויום כשרות אפילו בכהן הדיוט, אלא דמצוה בכהן גדול טפי, ורבנן שוו חובה בכהן גדול אף בתמידין, ולא התירו אלא דברים שאינם עיקר עבודה כאותה שאמרו (ל"א ב') קרצו ומירק אחר שחיטה על ידו, וכגון להפך במזלג, ולהזמין איברים להעלותן, והיכא דכהן גדול חלוש עושין עבודת תמידין אף בכהן הדיוט, והיינו דקתני תנא דיני פייסות במכילתין.

*במה נחלקו הריטב"א והרמב"ן על הרמב"ם בשאלה איזה עבודות הם חובת כ"ג ביום הכפורים?

12) ספר מסילת ישרים פרק בו

כללו של דבר ענין הקדושה הוא שיהיה האדם דבק כל כך באלהיו, עד שבשום מעשה אשר יעשה לא יפרד ולא יזוז ממנו יתברך, עד שיותר יתעלו הדברים הגשמיים אשר ישמשו לאחד מתשמישיו במה שהוא משתמש בהם, ממה שיוצא הוא מדביקותו ומעלתו בהתשתמשו מדברים גשמיים.

13) אורות ישראל פרק ה' פסקה ח'

צורתם של ישראל צריכה להתבאר, אם האנושיות הכללית של תוכן האדם אומדת היא בצביונה כמו שהיא אצל כל העמים, ועליה נבנתה הצורה הישראלית המיוחדת, או שמעקב עד ראש הכל הוא מיוחד. לבירור זה צריכים להשתמש במקורות שונים, תורניים, שכליים, הסטוריים, רזיים, הופעיים, שיריים, ולפעמים גם כן פוליטיים ואקונומיים. נראה הדבר שמקודם נערך הדבר שצורת האדם תשתלם בכללותה, ובתור תוספת ויתרון יגלה על האומה המיוחדת רוחה המפואר בהדרת קודש. אבל נתקלקלו העניינים ורוח האדם שקע כ"כ בכלל, עד שלא היה החול יכול לעשות בסיס לקודש אלא אם כן יקלקל אותו, והוכרחה גלות מצרים לבא בתור כור הברזל, שצירפה את צד האדם שבישראל, עד שנעשה לבריה חדשה, וצורתו החולית נתטשטה לגמרי. והחול גוי פעם אחת ע"י הגרעין האנושי לצורה שמראש ועד עקב כולה ישראלית, יעקב וישראל.

14) מתוך התורה הגואלת, ח"א עמ' קל"ט

הגדרה מיוחדת בתורה על ארץ ישראל: "ארץ זבת חלב ודבש". הגדרה זו חוזרת כמה פעמים. א. חלב היוצא מן הפרה שמתרת באכילה. הגמרא בבכורות אומרת: "דם נעכר ונעשה חלב". מלמדים אותנו חז"ל, שחלב נוצר מדם אדום, ורק אח"כ נעשה חלב, ואז נהיה מותר באכילה. מעשה פלאים. דם הוא מהאיסורים החמורים ביותר בתורה, חוזר איסורו כמה פעמים, ודם שנהיה לבן, שנהיה חלב, מותר באכילה. ב. דבש, עניינו מתיקות. דבש תמרים, ובנביאים רואים גם דבש דבורים, יהונתן בן שאול המלך השתתף במלחמה נגד הפלשתים שהייתה חריפה מאוד, והיה עיף מאוד. הוא מצא דבש דבורים, טעם משהו, ואורו עינו. במסכת בכורות יש דיון על ההיתר לאכול דבש דבורים, זה לא פשוט. דבורה אסורה באכילה, ויש לנו כלל: "היוצא מן הטמא-טמא". ובכל זאת, דבש-מותר, והגמרא מביאה הוכחות להיתר. יוצא אם כן, שגם חלב וגם דבש, שניהם איסור שנהפך להיתר. ארץ ישראל, ארץ חיינו, ארץ הקודש, הגדרתה, שהיא כוללת בסדר יצירתה כוחות כאלה, של הפיכת איסור ליתר, ע"פ גילוי אלוקי שבתורה. הגדרה זו חוזרת כמה פעמים בתורה, כח של הפיכת רע לטוב.